

Levende boeken of dode letters?

Een round-up van twee eeuwen Vlaamse literatuurgeschiedenis

Van onze redacteur

Geert Van der Speeten

16/10/2004

ANTWERPEN - Hoeveel stof ligt er op twee eeuwen Vlaamse literatuurgeschiedenis? Wie hebben we onthouden, wie lezen we nog? De tijd lijkt rijp voor een nieuwe round-up. Het AMVC Letterenhuis brengt vanaf vandaag een opgefrist overzicht. De „Vlaamse bibliotheek” nodigt ons uit om Rose Gronon en Hubert Lampo opnieuw te lezen.

ER zitten veel derderangswerken bij”, zegt Bart Vervaeck. „Ik vond vooral clichés, veel pathos, boodschap die het haalt boven de vorm. *Dood van een non* staat vol kromme zinnen zonder enige beeldspraak. *Een heel klein scheepje* van Chris Yperman? Sentimentele treurniskitsch.” Dan volgt de doodsteek: „Je vraagt je soms af of deze literatuur wel in het Nederlands geschreven is.”

Vervaeck doceert Nederlandse letteren aan de VUB. Hij is uitgenodigd om zijn eerste bedenkingen te formuleren naar aanleiding van de voltooiing van de *Vlaamse bibliotheek*. Deze ambitieuze reeks, die in 37 delen verscheen bij Houtekiet, brengt de moderne Vlaamse roman in kaart die tussen 1927 en 1970 verscheen. Vervaeck is vernietigend tijdens het debat, georganiseerd door *Ons Erfdeel*. Amper de helft van de boeken verdiende het om opnieuw uitgegeven te worden, vindt hij. Ook de omkadering van de reeks is gebrekkig. De keuze is niet beargumenteerd. Er zijn veel fouten in de uitgaven geslopen, pas vanaf deel tien krijg je ook begeleidende essays.

„Natuurlijk gaat het niet om 37 topauteurs”, zegt de samensteller Hugo Bousset, ook al een literatuurdocent. „Die hebben we gewoon niet. Als je alleen klassieke boeken wil die niet verslijten, ben je vlug rond.”

De *Vlaamse bibliotheek*, zegt Bousset, brengt een getuigenis van een tijd. „Cultboeken en historische trends kregen er een plaatsje in. De groteske, het magisch realisme, de moderne katholieke roman, de schoolliteratuur van Jos Vandelloo en Ward Ruyslinck: daar kun je niet omheen als je het literaire landschap in beeld brengt.”

De reeks werd in 1999 opgezet als een soort tegenhanger van de *Livres de poche*. Gelijkaardige initiatieven, bij Manteau en Atlas, kapseisden vroegtijdig. Ze toonden aan dat monumentale series van oude klassiekers misschien niet meer van deze tijd zijn.

Ook Leo De Haes, de uitgever, twijfelde - zeker toen zijn collega-uitgevers de licenties voor de gevraagde Boon, Van den Broeck of Claus niet wilden vrijgeven. De Haes zette toch door. Voor de productie kon hij rekenen op een subsidie van het Fonds voor de Letteren van 3.000 tot 5.000 euro per boek. Elk deeltje haalt een oplage van 2.500 exemplaren. De verkoop is zeer matig. Alleen *Adelaïde* van Walschap liep tot nu toe al behoorlijk. Nu de reeks afgerond is, start een intense promotiecampagne.

Het gaat om literair erfgoed, redeneert De Haes. „Het commerciële aspect is verwaarloosbaar. Maar deze boeken verdienen het om overgeleverd en herontdekt te worden. Het is hun laatste kans. Natuurlijk is onze perceptie veranderd van boeken die ooit belangrijk geweest zijn. Maar hier zitten ook de bronnen van de schrijvers van vandaag. Vaak gaat het om referentiepunten of echte breukmomenten.”

OOK het AMVC Letterenhuis tekent vanaf vandaag een nieuwe literatuurgeschiedenis uit. Het moet een didactisch en verantwoord, maar ook licht entertainend overzicht worden van twee eeuwen Vlaamse letteren. De tentoonstelling met foto's, affiches, schilderijen en klankfragmenten, zal de discussie over canonisering zeker aanwakkeren. Het verhaal wordt verteld aan de hand van icoonfiguren, waarbij Lanoye naar voor wordt geschoven als exponent

van de nieuwe generatie. Daarnaast mogen lang vergeten dichters zoals Albert Bontridder figureren als voorbeeld voor een stroming of een thema.

Nu de twintigste eeuw afgesloten is, lijkt het een stuk makkelijker om het proces op te maken van de literatuur uit de jaren zestig en zeventig. Het is snel uitgemaakt welke boeken nog enthousiaste lezers zullen vinden, en wat gedoemd is om dode letter te blijven.

De canon schrijft zichzelf, zegt Peter Verhelst. Bij de voorstelling van de *Vlaamse bibliotheek* kwam hij voorlezen uit de door hem bewonderde Ivo Michiels. „Zijn *Alfacyclus* blijft springlevend, zeker als je het vergelijkt met de droogkloterige literatuur die deze reeks domineert. De tand des tijds is genadeloos, ook voor literatuur.”

Bladzijde 36: Van tafelspringer tot paus en terug

Vlaamse bibliotheek, 37 delen, uitgegeven bij Houtekiet. www.houtekiet.com AMVC Letterenhuis, Minderbroedersstrat 22 in 2000 Antwerpen (03-222.93.20 of www.museum.antwerpen.be/amvc_letterenhuis.

Copyright | De Standaard Online 2005